

Навіны

БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ "АДРАДЖЭНЬНЕ"

нумар 16

Кроніка

сьнежань 1999 г.

Арышт прызнаны незаконным

Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь адмяніў адміністрацыйнае пакараньне ў дачыненні да студэнта маладафронтаўца Яўгена Афонагеля

Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь адмяніў рашэньне суда Савецкага раёну аб адміністрацыйным арышце актывіста «Маладога Фронту» 20-гадовага студэнта Яўгена Афонагеля.

Ён зьяўляўся адным з аўтараў заяўкі на правядзеньне «Маршу Свабоды» 17 кастрычніка. Аднак пасля рашэньня Менгарвыканкаму аб пераносе мітыngu на плошчу Бангалор і забароне шэсьця напісаў заяву аб адмове ад удзелу ў арганізацыі акцыі. У самім «Маршы Свабоды» ён таксама ня ўдзельнічаў.

Тым ня менш Я. Афонагеля прыцягнулі да адміністрацыйнай адказнасьці. Судзьдзя Іна Шайко не прыняла да ўвагі доказаў маладафронтаўца, ня выклікала ў суд сьведкаў, у прыватнасьці, начальніка аддзелу грамадзкай бяспекі Галоўнага ўпраўленьня нутраных справаў Менгарвыканкаму сп. Крукава, якому асабіста была перададзена заява аб адмове ад арганізацыі акцыі. Апынуўся паза ўвагай і стан здароўя Яўгена Афонагеля, які пакутуе на хранічнае захворваньне сэрца. У выніку, ён быў прыцягнуты да адміністрацыйнага арышту на 15 сутак, якія поўнасьцю адбыў у спэцпрыёмніку-размеркавальніку. Толькі аднойчы ён быў зьмешчаны для аказаньня экстранай мэдычнай дапамогі ў 9-ю клінічную больніцу.

Пад час адміністрацыйнага арышту Менскі гарадзкі суд разгледзеў скаргу, падданую паводле рашэньня суда Савецкага раёну й пакінуў яе ў сіле.

У пастанове Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь за подпісам старшыні Валянціна Сукалы адмяняецца рашэньне суда Савецкага раёну Менску і падрабязна выкладзены матывы адмены.

Адзначана, што ў дзеяньнях Я. Афонагеля адсутнічае склад адміністрацыйнага правапарушэньня, прадугледжаны артыкулам 167-1, частка 2 Кодэксу аб адміністрацыйных правапарушэньнях Беларусі. Цяпер Яўген Афонагель мае поўнае права зьвярнуцца ў суд з зыскам аб закрыцьці ўрону, прычыненага яму незаконным арыштам.

Заявам і закідаем!

Каардынацыйная рада дэмакратычных сілаў мае намер правесці 10 сьнежня акцыю з нагоды Сусьветнага дня правоў чалавека.

Нагадаем, што ў Каардынацыйную раду ўваходзяць тры буйнейшыя апазыцыйныя партыі краіны – Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Народная Грамада), Беларускі Народны Фронт і Аб'яднаная грамадзянская партыя (АГП), а таксама Асамблея незьдзяржаўных арганізацыяў, Кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў і грамадзянская ініцыятыва «Хартыя'97».

Мяркуюцца, што 10 сьнежня а 16.00 да рэзыдэнцыі экс-прэзыдэнта Беларусі ў Менску (вул. К. Маркса, 38) прыйдуць сотні грамадзянаў, каб перадаць асабістыя заявы з патрабаваньнем спыніць парушэньне правоў чалавека ў Беларусі. Такая форма правядзеньня масавай акцыі, як лічаць арганізатары, не супярэчыць беларускаму заканадаўству, а, значыць, улады ня здолеюць клясыфікаваць

дзеяньні некалькіх тысячаў чалавек як палітычную акцыю. Гэта, у сваю чаргу, можа дапамагчы пазьбегнуць традыцыйных хапуноў, судоў і «адсідак». Акрамя гэтага, такая форма правядзеньня акцыі пазбаўляе арганізатараў непрыемнай працэдурі зацьвярдзеньня мейсца правядзеньня акцыі ў Менскім гарадзкім выканаўчым камітэце.

Сябры Каардынацыйнай рады адзначылі вызваленьне з-за кратаў падпіску аб нявыездзе былога прэм'ер-міністра краіны Міхаіла Чыгіра. На іх думку, гэта стала вынікам шырокай грамадзкай і міжнароднай кампаніі салідарнасьці з «вязьнямі рэжыму».

Выказаны цьвёрды намер дамагацца хутчэйшага вызваленьня дэпутатаў Вярхоўнага Савету XIII скліканьня Андрэя Клімава і Ўладзімера Кудзінава, а таксама іншых палітвязьняў. Каардынацыйная рада зьвярнулася да Вярхоўнага Савету з прапановай прызначыць Міхаіла Чыгіра старшынём Нацыянальнага выканаўчага камітэту – «цэневага ўраду».

Віктар Івашкевіч:

“Рабочы” — эфэктывная мадэль развіцця

- Віктар, першае пытаньне — непазбежнае... Вось і надышоў юбілей — соты нумар. Якія эмоцыі ў сэрцы?

- Адчуваньне нейкае дзіўнае. Увогуле гэта — цуд. Цуд, што мы дажылі да сотага нумара, што дасягнулі стотысячнага тыражу, што змаглі зь невялічкага “баявога лістка” стаць газэтай нармальнага аб’ёму і выгляду... Рэч, на першы погляд, абсалютна немагчымая, — і ня толькі таму, што гутарка ідзе пра апазыцыйнае выданьне, якое распаўсюджваецца ў сучаснай Беларусі. Наадварот, сёньняшнія ўмовы, у пэўным сэнсе, дапамаглі — яны вызначылі арыгінальную, але, як высвятлілася, самую эфэктывную мадэль развіцця. Бо, калі б “Рабочы” развівалася па традыцыйных законах эканамічнай лёгікі, попыту-рэкламы-маркетынгу, як і належыць газэце-фірме, магчыма, шмат што пайшло б інакш... Але мы жывём у час, калі эканамічныя законы самі па сабе, а жыццё само па сабе. І праскт “Рабочы” ўдаўся таму, што ў свой час яго падтрымалі практычна ўсе дэмакратычныя сілы Беларусі. Калі азіраешся назад — бачыш: амаль кожная арганізацыя дэмакратычнага накірунку, амаль усе партыі (нават тыя, што варагуюць паміж сабой), прафсаюзы, іншыя газэты, фундацыі — усе яны на розных этапах нашага існаваньня ў цяжкія моманты прыходзілі на дапамогу. Так што “Рабочы” — гэта яшчэ і прыклад таго, што можа зрабіць звычайная чалавечая салідарнасьць.

Пачыналася ўсё вясной 1997 году. Яна павінна была стаць паўторам вясны-96, а выйшла наадварот — наступ рэжыму, усеагульная апатыя, разгубленасьць і стома ў дэмакратычным лягеры. Аднак было зразумела, што зацішша — не прыкмета стабільнасьці, Беларусь жыве паранейшаму кепска, ёй проста заціснулі рот. Трэба, нягледзячы ні на што, адстойваць рэчы прынцыповыя — ідэалы дэмакратыі, беларускай самасьведомасьці, рынкавай эканомікі... І вось пачаліся сустрэчы актывістаў розных палітычных рухаў, бясконцыя сумесныя “мазгавыя штурмы”: што рабіць, якое шукаць выйсьце з тупіка? Кожны разумее, што трэба выходзіць з вузкага кола палітычнай тусоўкі ды йсьці, як кажуць, “у масы”. І вось пачынаюць узнікаць Народныя унівэрсытэты, Камітэт абароны правоў працоўных, а пры камітэце — газэта “Рабочы”. Ну, а тое, што менавіта я яе ўзначаліў, — заслуга майго даўняга прыяцеля, выдаўца “Белорусской деловой газеты” Пятра Марцава. Менавіта ён “падштурхнуў каленам”: а хто, калі ня ты? Ты па адукацыі журналіст, адначасова колькі на заводзе адпрацаваў, маеш сувязі з рабочымі, ведаш прафсаюзны рух, калісьці ствараў на Беларусі “Рабочы саюз”... На першым этапе Пётр вельмі дапамагаў нам і тэхнічна, і, калі патрабавалася, фінансава — я вельмі яму ўдзячны. Зноў-такі, калі ўспомніць эканамічныя законы, — сытуацыя ненармальная: нейкі выдавец дапамагае свайму амаль што канкурэнту (ва ўсякім разе, аддае сілы і грошы, каб выданьне, да якога ён ня мае дачынення, стала на ногі); больш таго — “БДГ”, выданьне, арыентаванае на прадпрыемальнікаў, вылучае газэту, прызначаную для рабочых... Аднак — такія беларускія рэаліі канца 90-х, такая вось салідарнасьць нармальна людзей.

Зразумела, сьпіс усіх, каму трэба сказаць “дзякуй”, значна шырэйшы — тут і журналісты з “Харты”97”, і прадстаўнікі розных палітычных партый (перш за ўсё БНФ), і нашы аўтары... А ўжо калі высвятлілася, што справа пайшла, што ёсьць водгук, што ў рабочых

Інтэрвію
намесніка старшыні
Беларускага
Народнага Фронту
«Адраджэньне», віцэ-
прэзідэнта
Беларускага Кангрэса
дэмакратычных
прафсаюзаў,
галоўнага рэдактара
газэты “Рабочы” з
нагоды выхаду
сотага нумару
газэты «Рабочы»

на газэту велізарны попыт і трэба рухацца далей, — шляху назад не заставалася: за першым крокам трэба было рабіць другі, трэці..

- Газэта “Рабочы” (да верасня гэтага года яна называлася “Рабочий”) ніколі не хавала сваёй апазыцыйнасьці. Але — вось што цікава — распаўсюджваецца яна ў асяродку, які Лукашэнка лічыць сваёй апорай...

- Не зусім так. Што такое сучасны рабочы? Пачнём з таго, што гэта гараджанін сярэдняга ўзросту. Менавіта гараджане сярэдняга ўзросту, згодна з дасьледаваньнямі сацыёлагаў, сёньня — найбольш апазыцыйна настроеная частка насельніцтва. Гэта па-першае. Па-другое, заўсёды кажу: менавіта рабочыя, як ніхто іншы, у любы момант гатовыя актыўна змагацца за свае правы. Яны, магчыма, да нейкіх абстрактных лёзунгаў з засьцярогай ставяцца, але паспрабуй затрымаць зарплату — адкажуць страйкам. Зразумела, у кожнага чалавека, рабочы ён ці не, свае, уласныя палітычныя погляды. Што ж, калі хочаш пераканаць — вядзі размову. Не крычы. Ня лайся, не асаджвай, не наезджай ідэялягічна. Народ не дурны, проста ў яго не хапае інфармацыі. Давай людзям факты — а эмацыянальна яны самі выкажуцца, калі гэтыя факты асэнсуюць.

- Газэта існуе два гады. Што можна лічыць галоўнымі вынікамі?

- Вынікі — у паказчыках сацыялягічных дасьледаваньняў. У апошні час радыкальна мяняецца настрой у грамадстве. Людзі ўжо зусім інакш глядзяць на Саюз з Расеяй, зусім інакш ставяцца да асобы і палітыкі Лукашэнка. Зразумела, не хачу казаць, што гэта з-за нашай працы, тут больш за ўсё сам Лукашэнка пастараўся. Але адначасова тыя ж сацыёлагі адзначаюць рост даверу да такіх структур, як Свабодныя прафсаюзы. І тут, лічу, наш уклад вельмі сур’ёзны. Увогуле “Рабочы” сёньня — не проста газэта. Гэта ўжо амаль што грамадзкая арганізацыя. Вакол рэдакцыі за два гады склалася вялікае кола сяброў. Кажу не толькі пра нашых аўтараў — журналістаў, палітыкаў, вучоных... Але ёсьць і ня менш важнае — велізарнае кола чытачоў на прадпрыемствах рэспублікі, тых, хто трымае сувязь з газэтай, распаўсюджвае яе. Такіх — сотні. У нас штомесяц праводзяцца зьлёты распаўсюджвальнікаў “Рабочага” — людзі расказваюць, як ідуць справы на рабоце, які настрой у цэхах... І кожны раз адна і тая ж прапанова: павялічвайце тыраж,

вас чытаюць усё больш актыўна...

- Але тыраж — гэта выдаткі...

- Натуральна... І з грашымі, зразумела, няпроста... Але сёньня газэта ўжо мае вагу, мы абапіраемся на міжнародную дапамогу. Тут ня нейкія таямнічыя “грошы Захаду”, якімі людзей пужаюць з тэлеэкрана, усё значна прасцей. Ёсьць такое паняцьце — міжнародная салідарнасьць працоўных. Дарэчы, 1 Мая — не “сьвята працы”, як нам казалі ў савецкія часы, а менавіта “сьвята міжнароднай салідарнасьці працоўных”. У рэальнасьці гэта азначае, між іншым, парадак, які склаўся ў міжнароднай прафсаюзнай практыцы яшчэ ў мінулым стагодзьдзі: калі ў якой-небудзь краіне прафсаюзам цяжка, прафсаюзы ўсяго сьвету прыходзяць на дапамогу. Як? Нельга дапамагчы кожнаму асобнаму чалавеку, але можна дапамагчы тым, хто дапамагае людзям змагацца за свае правы. Свой уклад у тое, каб газэта “Рабочы” выходзіла сёньня, уносяць докеры Ангельшчыны й вугальшчыкі ЗША, металісты Нямеччыны й швачкі Вугоршчыны — сьпіс бясконцы... Мы гэтага не саромеяцца, нават ганарымся, што заслужылі такую падтрымку.

Дарэчы, тут адказ на яшчэ адно непазбежнае пытаньне: “Чаму “Рабочы” ўвесь гэты час спакойна выходзіць?” Магчыма, ва ўладаў да нас яшчэ не даходзілі рукі — усё ж такі Свабодныя прафсаюзы ўвогуле і наша газэта ў прыватнасьці, калі літаральна, — не зусім тое, што называюць традыцыйнай палітычнай апазыцыяй. А магчыма, рэжым проста не жадае канфліктаваць з міжнародным рабочым рухам. Але наперад кажаць не будзем — усё ж у Беларусі жывём.

- Скажам тое, што павінна быць: за 100-м нумарам — 101-шы, потым — 102-гі...

- А там з цягам часу газэта “Рабочы” стане самай масавай газэтай у Беларусі. Не трэба ўсміхацца. У нашых плянах — ня менш як дваццаць рэгіянальных дадаткаў, ня менш як чатыры тэматычныя дадаткі. Ёсьць добры арыенцір — славуная польская “Gazeta Wyborcza”, якая калісьці таксама пачыналася з невялікага лістка.

- А ўлады?

- Пакуль што ўлады нам толькі дапамагаюць — яны робяць усё магчымае, каб міжнародная салідарнасьць працоўных узмацнялася вакол Беларусі — на карысьць газэце “Рабочы”.

Вячаслаў Сіўчык:

“Ціцянкаў паказвае свайму патрону той шлях, па якому яму трэба йсьці”

Кар.: - На 8 сьнежня ў чарговы раз запланавана падпісаньне Саюзнай дамовы. Як вы можаце гэтае пракамэнтаваць?

В. Сіўчык: - Я спадзяваўся, што афіцыйнымі асобамі ў Менску і Маскве хоць раз разважлівасьці і разуменьня, што гэтая дамова можа выклікаць такія падзеі, якія ўжо ніхто ня зможа спыніць. Сутыкнуўшыся з адназначнай рэакцыяй нашага насельніцтва, а беларускі народ сёньня выступае супраць падпісаньня гэтай дамовы і ніякая замэталінская прапаганда тут ўжо ня можа нічога зрабіць; сутыкнуўшыся з рэаліямі ў Эўропе, а Эўропа таксама не зацікаўлена ў стварэньні канфліктаў у спакойнай Беларусі, я думаў, што і Расея, якая сёньня вядзе крываваю і зацяжную каўказкую вайну, якая сёньня ня можа справіцца са сваім крыміналам, якая зноў стаіць на парозе пераменаў ва ўладзе – усё-ж такі паспрабуець адвесьці, хоць мінімальна, ад свайго спрадвечнага імперскага курсу. Таксама і Аляксандар Лукашэнка ў зьвязку з тым, што да яго пэрсанальна Крэмль ставіцца абразьліва, я думаў, ня будзе так на каленях, так па халуйску паўсьці дзеля заключэньня гэтай дамовы.

Аказалася, што ўсё перашыбае імперская мэнтальнасьць, імперская палітыка. Натуральна, Беларускі Народны Фронт ні ў якім разе не прызнае гэтую дамову, тым больш, што яна заключана калі Лукашэнка не зьяўляецца ўжо прэзыдэнтам нашай краіны і нашая Канстытуцыя адназначна забараняе такія дзеянні.

Я думаю, што гэтую дамову не прызнае й дэмакратычны Запад.

Кар.: — 10 сьняжня апазыцыя праводзіць акцыю, прысьвечаную дню абароны правоў чалавека. Падпісаньне Саюзнай дамовы напэўна зробіць свой адбітак на гэтай акцыі?

В. Сіўчык: — Так. Але й у дзень падпісаньня дамовы адбудуцца акцыі грамадзкага непадпарадкаваньня. Пра гэтае было загадзя абвешчана і мной асабіста, і іншымі лідэрамі апазыцыі, бо іншага шляху ў нас няма. Мы да апошняга будзем спрабаваць мірнымі сродкамі ўратаваць краіну ад вайны, ад яе акупацыі.

10 сьнежня мы адзначым 51-ю гадавіну прыняцьця Дэкларацыі правоў чалавека: а 16 гадзіне ля рэзыдэнцыі экс-прэзыдэнта людзі панясучь свае патрабаваньні. У іх будзе ўсяго некалькі радкоў – за што і супраць чаго выступаюць людзі:

- супраць росту цэнаў і зьбядненьня народу,

На пытаньні рэдакцыі газэты “Навіны БНФ” адказвае намесьнік старшыні Беларускага Народнага Фронту “Адраджэньне” Вячаслаў Сіўчык.

- супраць парушэньня правоў чалавека,
- супраць парушэньня законаў з боку ўлады,
- супраць спробаў зьнішчыць сувэрэнітэт Рэспублікі Беларусь;
- за вызваленьне палітзьняволеных,
- за захаваньне незалежнасьці нашай краіны,
- за дабраахвотную адстаўку ўсіх тых асобаў, якія давалі да такой сытуацыі.

Падача пэтыцыяў, заяваў, патрабаваньняў у дзяржаўныя органы абсалютна непадкантрольная лукашэнкаўскім законам.

Кар.: — Існуе чынавенская дысцыпліна – на кожную заяву ў пэўны тэрмін трэба адказаць. Які адказ, на вашу думку, павінны атрымаць удзельнікі акцыі 10 сьнежня?

В. Сіўчык: — Самым лепшым адказам была б адстаўка Аляксандра Лукашэнка. Сваёй адстаўкай былі кіраўнік справамі прэзыдэнта Іван Ціцянкаў паказаў свайму былому патрону шлях.

Жадаюць улады гэтага, ці не жадаюць, але працуюць аб’ектыўныя законы. Палітыка, якая была прапанаваная Аляксандрам Лукашэнкам – цалкам беспэрспектыўная. Канешне, можна паўпірацца, наша краіна можа страціць яшчэ шмат вельмі каштоўнага часу, але ж адказаць за гэта ўсё роўна прыйдзецца.

Больш за тое, апошнія сацыялягічныя апытаньні паказваюць, што сытуацыя мяняецца. На сёньняшні момант апазыцыя мае і сацыяльную, і электаральную, і рэсурсавую базу дзеля сваіх дзеяньняў. Такой сытуацыі ў нас не было з 1990-1991 гадоў. Асноўныя праграмавыя мэты апазыцыі зараз падтрымлівае ўсё больш і больш нашага насельніцтва.

Адстаўка Ціцянкава сьведчыць, што пацукі пачынаюць ужо бегчы з лукашэнкаўскага карабля, бо не спадзяюцца больш на тое, што дапльвуць хоць куды.

Натуральна, там ідзе і барацьба клянаў, і клянны змагаюцца за кожную пасаду, а пры дыктатуры літаральна кожная пасада зьяўляецца важнай, бо дазваляе альбо рабіць грошы, альбо мець інфармацыю, альбо дае проста нейкія ільготы і асабісты дабрабыт. Але, самае галоўнае, што Ціцянкаў паказвае свайму патрону той шлях, па якому яму трэба йсьці. Такім крокам Лукашэнка мог бы на прыканцы свайой палітычнай кар’еры зрабіць хоць нешта карыснае для Беларусі.

Кроніка

Яшчэ гдзе акцыі пратэсту супраць “саюзнай дамовы”

24 лістапада ў Гродна прайшла акцыя пратэсту супраць плануемага падпісаньня так званай саюзнай дамовы паміж Расіяй і Беларуссю. Несанкцыянаваная акцыя была наладжаная апазыцыйнымі сіламі гораду, ў ёй прынялі ўдзел каля паўтары тысячы чалавек. Акцыя выглядала як хаджэньне людзей па цэнтральных вуліцах гораду з запаленымі запальнічкамі, ліхтарычкамі, зьнічамі.

Пад час акцыі гучалі лозунгі за незалежнасьць Беларусі, супраць палітыкі рэжыму

А. Лукашэнка. Напрыканцы ўдзельнікамі акцыі былі спаленыя некалькі праектаў саюзнай дамовы.

Прыкладна каля 17.30 былі затрыманыя некалькі ўдзельнікаў акцыі пратэсту. Сярод іх былі прафесар Алесь Астроўскі, сябра Сойму БНФ “Адраджэньне”, Уладзімір Рунге, сябра Рады Гродзенскай арганізацыі БНФ, Алесь Захараў, сябра КХП БНФ. На Алесь Астроўскага быў складзены пратакол аб адміністрацыйным правапарушэньні, згодна з якім А.

Астроўскі абвінавачваецца ў арганізацыі гэтай акцыі пратэсту.

Аналагічная акцыя адбылася ў Брэсьце. На Цэнтральную вуліцу выйшлі каля 80 чалавек са свечкамі ў руках. Акцыя прайшла мірна, абыйшлося без затрыманьняў.

*Інфармацыйны аддзел
Праваабарончага цэнтру “Вясна”.*

Вынікі пераходу

«Архітэктар» эканамічных рэформаў разглядае, што спрацавала, а што – не

Аднойчы, калі кітайскага камуністычнага лідэра Жоў-Эн-Лая спыталі: «Была Французская Рэвалюцыя 1788 г. пасьпяховай ці не?» – ён адказаў: «Занадта рана пра гэта казаць». Дзесяць гадоў пасля падзення Бэрлінскага муру і восем гадоў пасля распаду Савецкага Саюзу – магчыма, занадта рана ацэньваць сацыяльныя перамены ў Цэнтральнай Эўропе і ў былым Савецкім Саюзе. Але, калі няшмат засталася да новага тысячагодзьдзя і калі Запад мусіць зрабіць шмат прынцыпных выбараў у палітыцы стасоўна Цэнтральнай Эўропы, Балканаў і Расеі, вельмі важна ўсьвядоміць, што мы маем з драмы апошняга дзесяцігодзьдзя.

Тут, без сумневу, былі неспадзяванкі. Польшча – найбольш «цяжкапараненая» ў 1989 г. – вызначылася як найбольш настойлівая і дынамічная рэфарматарка. Польскі эканамічны рост лёгка пераўзыйшоў рост усіх іншых краінаў зь пераходнымі эканомікамі. Для параўнаньня, Чэская Рэспубліка, меркавалася, будзе першай у пасьпяховым пераходзе, але яна загрузла ў супярэчнасьцях, і там працягвалася спад. Югаславія выбухнула, а іншыя Балканскія краіны трымаюць абарону супраць эканамічных цяжкасьцяў. Краіны Балтыкі, асабліва Эстонія, абагналі астатнія краіны былога Савецкага Саюзу, што прадказвалася, але пераход стаўся больш цяжкім, чым чакалі. Аднак Расея зьбянтэжыла нас усіх. Яна пазьбегла поўнага хаосу, як прадказвалі саветолёгі, але ж таксама ўпарта адмовілася стаць «нормалёвай» краінай, на што спадзяваліся эканамісты рэфармісцкага мысленьня, кшталту мяне. Мы меркавалі, што канец камунізму прынясе хуткае сацыяльнае здараўленьне Расеі, хаця я заўсёды спрачаўся, што шлях будзе жорсткім і Расеі спатрэбіцца значная дапамога Захаду.

Іншымі словамі, аптымісты й пэсымісты могуць знайсці сьведчаньні ў падтрымку сваіх прадказаньняў, але ж і тыя, і другія так ці інакш былі здзіўленыя. Гэты калейдаскоп посьпехаў і правалаў, тым ня менш, прыводзіць да некаторых агульных высноваў:

Рынак працуе, але патрабуецца моцная заканадаўчая база, каб ён добра функцыянаваў. Спыненьне кантролю над цэнамі ад пачатку эканамічных рэформаў і плаваючы курс абмену грошаў паклалі канец хранічнаму дэфіцыту й прывялі да зьяўленьня даўно забытых тавараў. Хуткая лібэралізацыя вызваліла стваральную сілу мэханізму попыту й прапановы, але паскораная прыватызацыя ня дала станоўчага эфэкту. Калі прыватызацыю пракруцілі па схеме масавай ваўчарызацыі – як у Чэх-Славацкім у 1991 г., Расеі ў 1993 г. і большыні былых савецкіх рэспублікаў, – звычайным вынікам былі карумпаваная прыватызацыя, марадзэрства прадпрыемстваў іхнім кіраўніцтвам і арганізацыйны паралюш. Прыватная ўласнасьць тут ня дала станоўчага эфэкту.

Наяўнасьць грамадзянскай супольнасьці ёсьць крытычным фактарам пасьпяховасьці пераходу. Філізафы даўно заўважылі, што ўлада псуе і разбэшчвае. Нават калі ўрады пачынаюць з добрымі памкненьнямі, яны часта аказваюцца карумпаванымі, калі ўлада апынаецца па-за кантролем. Зразуме-ла, канстытуцыі могуць забясьпечыць пэўны кантроль, але грамадзянская супольнасьць – прафэсійныя асацыяцыі, рэлігійныя і мясцовыя грамады – павінна забясьпечваць больш глыбокую праверку. Сталін ня быў дурнем: ён утрымліваў уладу пераважна шляхам забойства і распылу любой праявы грамадзянскай супольнасьці. У Польшчы некаторыя рэшткі грамадзянскай супольнасьці ператрывалі. (Сталін аднойчы скардзіўся, што навізаць палякам камунізм – усё адно што начапіць на карову сядло.) Рыма-каталіцкая царква й рух «Салідарнасьць» заслугоўваюць вялікай падзякі за посьпех польскіх рэформаў, нават калі яны не згаджаліся з многімі спецыяльнымі прапановамі. У Расеі, дзе грамадзянская супольнасьць памерла, урад дзейнічае неразважліва і вынікі пакуль трагічныя.

Геаграфічнае становішча ўплывае на шлях і глыбіню пераменаў. Як ня дзіўна, даказана, што адным найбольш важкім фактарам, які вызначае посьпех рэформаў, ёсьць адлегласьць краіны ад Франкфурту. Чым бліжэй краіна да рынку Эўрапейскага Зьвязу, тым больш у ёй пасьпяховых і дынамічных пераўтварэньняў. Краіны якія

мяжуюць з ЭЗ, як Польшча, Вугоршчына, Чэская Рэспубліка, Славакія, Славенія, Харватыя й Балтыйскія краіны, зрабілі значна больш для прывабліваньня наўпроставых замежных інвэстыцыяў, пашырэння экспарту і, наагул, у пасьпяховым пераладжаньні. Крыху далей, некаторыя Балканскія краіны дзейнічаюць, без сумневу, слабавата. А краіны былога Савецкага Саюзу, акрамя Балтыйскіх, знаходзяцца ў найбольш гаротным стане.

Гісторыя кідае доўгі цень на грамадзкае жыцьцё. 1989 г. лічыцца годам адліку, годам абуджэньня ад кашмару. Але ж нам трэба быць шчырымі: 1989 г. таксама абудзіў старыя антыпаты і міталёгіі, падаўленьня ў камуністычную эру. Хто б мог падумаць, што ў канцы XX стагодзьдзя сербская міталёгія бітвы пад Косавам у 1389 годзе зможа гальванізаваць насельніцтва ў падтрымку злачыннага цынізму Слабадана Мілошавіча? Гістарычныя ўмовы падзялілі грамадзтва на прадмет чаканьняў розных учынкаў ад іх лідэраў. У Расеі грамадзтва чакала мала, а атрымала яшчэ менш. У Польшчы шмат чаго чакалі й патрабавалі ад лідэраў пасля 1989 г. і значна больш было дасягнута добрым кіраваньнем.

Першапачатковыя ўмовы ўплываюць на эканамічную рэструктурызацыю. На працягу 90-х гадоў балбатня пры параўнаньні краінаў ішла шырокай плыньню, без увагі на грунтоўныя прыхаваныя адрозьненні ў эканамічных структурах. Параўнаньні часта праводзіліся паміж Расеяй і Кітаем, хаця толькі 20% кітайскай працоўнай сілы было на дзяржаўных прадпрыемствах, тады як у Расеі лічба перавышала 90%. Аніводная краіна лёгка ня вырашыла праблему рэфармаваньня дзяржаўных «бэгемотаў», у тым ліку й Кітай, але ён мог для правядзеньня рэформаў абаперціся на вялікі недзяржаўны сэктар із сотнямі мільёнаў працоўных. Падобна да гэтага, хаос у Польшчы ў 80-х гадох дапамог стварыць базу для хуткага росту ў 90-х. Да часу пачатку рэформаў палякі эфэктыўна адрынулі бессэнсоўную сыстэму цэнтральнага плянаваньня. Для параўнаньня, цэнтральнае плянаваньне было яшчэ вельмі моцным у Чэх-Славацкім аж да самой Аксамітнай рэвалюцыі ў лістападзе 1989 г. У выніку, Чэская Рэспубліка і Славакія вельмі абцяжараныя непрыбытковымі прадпрыемствамі і сёньня.

Падыходы Захаду былі вельмі рознымі, але паслядоўна правальваліся. Магчыма, найбольш разбуральным меркаваньнем на Захадзе было ўпартае пачуваньне, што посьпех альбо правал трансфармацыі – гэта ня наша справа. Балбатлівыя аптымісты спадзяваліся, што рэформы самі па сабе ёсьць узнагародай; проста ўвядзіце рынкарны адносіны – і ўсё запрацуе добра, казалі яны. Пэсымісты цьвердзілі, нібыта ня мае значэньня, што вы робіце: сытуацыя будзе жахлівай у пераходных эканоміках на працягу пакаленьня, таму навошта марнаваць грошы й сілы? Гэтае пераконваньне ў бяздзейнасьці аказалася трагічна памылковым. Калі Запад

Чачня: афганскі фантом

К.С. Кароль, *Le Nouvel Observateur*.

У Крамлі і расейскім Генеральным штабе цудоўна разумеюць, што захоп чачэнскай сталіцы і акупацыя ўсёй Чачні прывядуць да бясконцай вайны, але ўступаць у перамовы з чачэнцамі ня маюць жадання.

Расейскія вайскоўцы лічаць, што вайна ў Чачні ўступіла ў трэцюю завяршальную фазу. Цяпер, пасля захопу больш за палову тэрыторыі мяцежнай рэспублікі, расейскі бок падвяргае Грозны масіраванаму бамбаванню. Фэдэральнае войска было змушанае змяніць тактыку, бо вялікія страты сярод асабовага складу ў мінулую чачэнскую кампанію прывялі да падзенню маральнага духу і ў войсках, і ў тыле. Пяхоту больш не кідаюць на штурм населеных пунктаў. Дзякуючы гэтаму, паводле афіцыйных дадзеных ад пачатку баявых дзеянняў загінулі 304 і былі параненыя 837 расейскіх вайскоўцаў. У сваю чаргу чачэнцы кожны раз зьяняпраўджаюць гэтыя дадзеныя. Яны паведамляюць пра вялікія страты фэдэральных сілаў ды абвінавачваюць расейцаў у забойстве дзяцей, жанчын і старых, у тым, што значная частка насельніцтва Чачні вымушана жыць ў табарах бежанцаў на тэрыторыі Інгусьціі.

Расейцы могуць узяць Грозны, але гэтае не прывядзе да вырашэння чачэнскай праблемы. Таксама як і ў Афганістане, акупацыя маленькай рэспублікі абячае пераўтварыцца ў бясконцую партызанскую вайну. Гэтая вайна ў рэшце-рэшт можа перакінуцца на ўвесь каўказкі рэгіён. Расейскія стратэгі, нарэшце, асэнсавалі, што канфлікт можна ўрэгуляваць толькі палітычным шляхам. Таму так шмат

яны цяпер кажуць пра ўзяццё Гудэрмеса бяз бойкі – там жыхары прымусілі басвікоў пакінуць горад. Таксама, як сваю перамогу Масква выдае аднаўленьне падачы электрычнасці ў гэты горад, паведамляе пра пляны абвяшчэння Гудэрмеса сталіцай Чачні. Аднак тым часам у горадзе дзейнічае камэнданцкая гадзіна і ні водны мясцовы чыноўнік не пагадзіўся супрацоўнічаць з акупантамі.

У Маскве прэм'ер-міністар Уладзімер Пуцін, нарэшце, прыйшоў да высновы пра бессэнсоўнасць прызначэння часовага выканаўцы абавязкаў прэзідэнта Чачні. Ён зьявляецца да Кангрэсу чачэнскай дыяспары з просьбай абраць новага кіраўніка чачэнскай дзяржавы. Але на сходзе ў расейскай сталіцы чачэнцы вырашылі, што нікога ім абіраць ня трэба, паколькі Чачня ўжо абрала прэзідэнтам рэспублікі Аслана Масхадава. Але зь ім Пуцін ня хоча весці перамовы.

У Уладзімера Пуціна няма дастаткова прасторы дзеля манэўра: ён разуме, што войска ня спыніцца напаўшляху і не дазволіць скрасці ў сябе перамогу. Вайскоўцам ўжо вядома, што прызначаны ў жніўні прэм'ер-міністар на хвалі народжанага каўказкай вайной «імпэрскага шавінізму» плянуе ўзяць удзел у будучых прэзідэнцкіх выбарах. Ці перамога ён на выбарах, калі будзе думаць пра мір?

У любым выпадку, Пуцін пакуль застаецца закладнікам вайскоўцаў і «вялікасербаў» Крамля, што прэтэндуе на аднаўленьне Вялікай Расіі, таксама як Мілошэвіч хацеў стварыць Вялікую Сэрбію.

Пакуль крамлёўскае кіраўніцтва не плянуе захопаў суседніх дзяржаў, але досыць пагрозыліва пазірае ў бок Грузіі, якую абвінавачвае ў дапамозе чачэнцам. Расейскае кіраўніцтва карыстаецца ў сваіх мэтах настроямі сваіх грамадзянаў, якія мараць каб іх краіна зноў зрабілася моцнай і паважнай.

дапамог, як пры скасаванні польскай запазычанасці альбо выдачы Польшчы спецыяльнага фонду для стабілізацыі валюты, вынікі пераўзышлі высілкі ў некалькі разоў. Калі ж у дапамозе адмовілі, як Югаславіі, калі яна зьявлялася з просьбай перагляду яе замежнай запазыкі ў 1990 годзе і была праігнараваная фінансавымі коламі Эўропы, бязьдзейнасць паспрыяла катастрофе.

У рэшце рэштаў, гісторыя рассудзіць ЭЗ, ЗША, Міжнародны валютны фонд. Але ж канчатковы лёс дзесяцігодзьдзя, пэўна, быў такі: «Вы робіце выгляд, што праводзіце рэформы, а мы робім выгляд, што дапамагам вам». Эўразьвяз занадта доўга адкладаў заяву аб сяброўстве ў ім краінаў Цэнтральнай Эўропы. ЭЗ і ЗША былі занадта легкадумнымі, каб забяспечыць Расеі своєчасую фінансавую дапамогу на пачатку рэформаў. А іхняя бальканская палітыка была дзесяцігодзьдзем вывучэння праблемаў, марнавання часу і неадпаведнай рэакцыі.

На больш асабістай ноце мае заклікі як эканамічнага дарадніка для гэтага рэгіёну такія:

Праводзьце хуткія нутраныя рэформы, шукайце шырокай міжнароднай дапамогі, зважайце на мараль, настойвайце на празрыстасці, адкрытасці сваіх дзянняў ва ўсіх пачынаннях.

Гэтая фармулёўка патрабуе шмат рашучасці, але там, дзе яна ажыццяўлялася – Польшча, Эстонія альбо Славенія, – вынікі былі выдатныя. Я быў таксама занадта аптымістычным накіонт магчымасцяў масавай прыватызацыі: падыход гэты, як я зараз думаю, меў недахопы. Наконт Расеі я шматкроць папярэджаў, што рэформы сышлі з рэк. Я нават звольніўся з пасады дарадніка ў Маскве блізу шасці гадоў таму і надрукаваў рэзкія папярэджанні накіонт расейскай карупцыі й заходняй неразважлівасці. Шкада, але мае папярэджанні спраўдзіліся.

Тым ня менш, расейская нетрывалая дэмакратыя да гэтага часу выжыла і можа быць базай для будаўніцтва. Мы можам толькі спадзявацца, што на пачатку наступнага стагоддзя новаму расейскаму і амэрыканскаму прэзідэнтам хопіць мудрасці й энэргіі спраўдзіць надзеі дэмакратычнай рэвалюцыі, якія ўзьніклі дзесяцігодзьдзем раней.

Артыкул Джэфры Д. Сачса з часопісу «Цэнтральна-Эўрапейскі эканамічны агляд» (дадатак да часопісу «Wall Street Journal Europe's»), лістапад 1999 г.

Джэфры Д. Сачс – дырэктар Цэнтру міжнароднага разьвіцця пры Гарвардскім універсітэце. Быў адным з «архітэктараў» польскіх эканамічных рэформаў, потым быў дараднікам многіх урадаў краінаў гэтага рэгіёну, уключаючы Эстонію, Кыргызстан, Малдову, Расею, Славенію й Украіну.

*Пераклаў з ангельскай мовы
Сяргей Шынкевіч*

Кіраваньне, кантроль, пратэкцыянізм

Заканьчэньне. Пачатак у нумары 15, 1999

Варта ўжываць прынцып стымулюючага падаткаабкладаньня, індэксаваць кошты на сельгаспрадукцыю, якая накіроўваецца ў дзяржаўныя рэзэрвовыя фонды, а таксама абаротныя сродкі. Дзяржава павінна даваць гарантыю кампенсаваньня стратаў вытворцам сельгаспрадукцыі ў выпадку, калі землі з-за нейкіх прычынаў выводзяцца з абароту. Натуральна, урад мусіць усяляк спрыяць страхаваньню пасеваў і маёмасьці сельгаспрадпрыемстваў.

Да ліку эфэктыўных рэгулятараў АПК варта аднесці кантроль за распрацоўкай і наступным ажыццяўленьнем мэтых праграм, якія традыцыйна аб'ядноўваюцца ў тры групы: а) прадуктовыя і сыравінныя - «Зерне», «Цукар», «Лён», «Алей», вытворчасць біялягічна каштоўнай прадукцыі; б) эканамічныя і сацыяльныя - павышэньне ўрадлівасьці земляў, развіцьцё малых і прыватных гаспа-

дарак, сацыяльнае развіцьцё вёскі, кадравас і інфармацыйнае забеспячэньне; в) удасканаленьне эканамічных мэханізмаў - дэманопалізаваньне і прыватызацыя.

Нарэшце, пяты напрамак узасмадзяньня дзяржавы і АПК - рэгуляваньне занятасьці праз стварэньне сыстэмы працаўладкаваньня.

Да ліку ўнівэрсальных інструмэнтаў рэгуляваньня аграхарчовай сыстэмы належаць законы, якія патрабуюць істотнага ўдасканаленьня, як напрыклад, «Аб плацяжах за зямлю», «Аб праве ўласнасьці на зямлю». Шэраг прававых актаў неабходна распрацоўваць і зацьвярджаць - аб рэгуляваньні зямельнага рынку, аб закладных апэрацыях зь зямлёй, аб зямельным кадастры і маніторынгу зямель, аб парадку надзяленьня зямлёй суб'ектаў гаспадараньня.

У галіне кіраваньня індустрыяй, прамысловасьцю неабходныя прынцыповыя карэктыроўкі агульнай дактрыны. Сутнасьць іх у тым, каб спыніць немагчымае расчлянь-

не навукова-вытворчых аб'яднаньняў, бязмэтнае пераўтварэньне ў самастойныя адзінкі навукова-даследчых і вопытна-канструктарскіх ўстановаў. Бессэнсоўным уяўляецца разбурэньне адладжаных буйных вытворчых адзінак, неабгрунтаванае іх драбленьне.

Дзеля нарошчваньня плыні экспартнай прадукцыі апраўданая сыстэма апэратыўных пратэкцыянісцкіх крокаў ураду, што ўключае на сучасны момант блізу 30 параметраў. Пры гэтым ня варта панікаваць з-за павелічэньня дыспрапорцыяў паміж экспартам і імпартам на карысьць апошняга. Важна толькі адсочваць і рэгуляваць, каб у агульным аб'ёме імпарту доля новых тэхналёгіяў, абсталяваньня, камплектуючых, сыравіны, дамінавала над доляй уласна спажывецкіх тавараў.

Па ўсім відаць, з-за маштабнасьці запазычанасьці прадпрыемстваў давядзецца пайсьці на фінансавую рэструктарызацыю запазычанасьцяў, хоць зусім відавочна, што значная іх частка ўзнікла з-за суб'ектыўных чыннікаў - бязьмежнай сквапнасьці і агрэсіўнасьці фінансавых і прамысловых лідараў у пэрыяд актыўнага накіраваньня ўласнага пачатковага капіталу.

Якасьць дзяржаўнага рэгуляваньня, кантролю і пратэкцыянісцкай палітыкі ў рэальным сэктары гаспадаркі ўзрасьце з прыняцьцем узгодненых з агульнай стратэгіяй законаў - «Аб гаспадарчых аб'яднаньнях», «Аб акцыянерных таварыствах, таварыствах з абмежаванай адказнасьцю, таварыствах з дадатковай адказнасьцю, камандытных і акцыянерна-камандытных таварыствах», «Аб давяральным (траставым) кіраваньні маёмасьцю», «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі юрыдычных асобаў» ды інш.

У галіне адукацыі і асьветніцка-інфармацыйных сыстэмах найбольш эфэктыўны кантроль і рэгуляваньне палягае не на шляху стварэньня квазіструктур кшталту «Дзяржаўнай камісіі па падрыхтоўцы новых падручнікаў у гуманітарна-грамадазнаўчай сфэры», а праз эфэктыўна дзеючы, цэласны «Дзяржаўны стандарт».

Пры кіраваньні навукай мэтазгодна зусім пазьбягаць цэнтралізацыі. Фармулючы прынцыпы развіцьця навукі, надзвычай важна стала прытрымлівацца і нязьменна рэалізоўваць канцэпцыю структурна-арганізацыйнай мнагастайнасьці, інтэлектуальна-дасьледніцкай шматполіснасьці - Нацыянальная акадэмія навук, Камітэт па навуцы і тэхналёгіях, Беларускі рэспубліканскі фонд фундамэнтальных дасьледаваньняў, галіновыя навукова-дасьледчыя інстытуты, катэдры і лябараторыі ВНУ, грамадзкія навуковыя акадэміі, асацыяцыі і суполкі, дабрачынныя фонды. Фармальнае разрозненасьць і арганізацыйная аўтаномія - аптымальны варыянт для эфэктыўнага выкарыстаньня наяўнага навуковага патэнцыялу, яго захаваньня і плянамэрнага паўнаважнага прырашчэньня шляхам выкарыстаньня сыстэмы перападрыхтоўкі, стажыровак, аспірантуры і дактарантуры. Абавязковая ўмова развіцьця навукі на ўсіх узроўнях - конкурснасьць ідэй, прасектаў, праграм. Звышцэнтралізацыя навукі праз стварэньне Камітэту пры ўрадзе або Прэзыдэнце, з замацаваньнем за гэтым органам функцый вызначэньня прыярытэтаў навуковых дасьледаваньняў і прыкладных распрацовак, а тым больш падбору і фармаваньня навукова-творчых калектываў

няўхільна прывядзе да разбурэння ўмоваў канкурэнцыі ідэй, ужывання разнастайнасці мэтадык, спыніць фармаванне навуковых школ і напрамкаў, урэшце, спрычыніцца да імклівага разбурэння навуковай сфэры нагул. Цалкам дастатковай варта прызнаць каардынацыю на ўзроўні адпаведных аддзелаў міністэрстваў, ведамстваў ды агульнай каардынацыі на ўзроўні Упраўлення адукацыі, навукі, інфармацыі і культуры Савету Міністраў.

Рана ці позна ўсё роўна непазбежна давядзецца адмаўляцца ад існуючага ў нашай краіне *de facto* па-сутнасці адзінага прадпрыемства, своеасаблівага супэрхолдынгу «Рэспубліка Беларусь». Працэс рашчэплення і дзялення, пэўна ж, будзе найменш балючым і стратным, калі ён пачнецца, перадусім, у сфэры паслугаў, сельскагаспадарчай вытворчасці, лёгкай прамысловасці. Зусім лягчым можа быць увасабленне лёгікі Дж. Кейнса на новай ступені - пашырэнне прадпрыемстваў і эканомікі мясанага тыпу з захаваннем рэгулявання.

Увядзенне абмежаванняў на формы прадпрыемстваў - паказчык інтэлектуальнай няспеласці ўлады. Небяспечна стрымліваць іх развіццё, спасылаючыся на тэзіс ці іншыя крытэрыі - форму ўласнасці, геаграфічны абсяг дзейнасці, палітычную прыналежнасць кіраўнікоў і г.д. Кананізацыя тыпаў прадпрыемстваў, замаражванне формаў нагул вядзе эканоміку да стагнацыі. У гэтай сфэры апраўдана пакласціся на талент стваральнікаў, інакш ніколі не з'явіцца новыя рысы, новыя парамэтры, новая якасць.

Улік сусветнага досведу паказвае: аснову сучаснай высокаэфектыўнай эканомікі ўтвараюць фінансава-прамысловыя групы (ФПГ) і транснацыянальныя карпарацыі (ТНК). Холдынговія кампаніі дазваляць падтрымаць на належным узроўні кіруемыя з'вязаныя тэхналагічна галіновыя сістэмы. Побач з названымі формамі, для вырашэння апэратыўных задач, апраўдана прыярэтнасць стмуляванне развіцця малых прадпрыемстваў, дробнага прадпрыемства, ў тым ліку і без утварэння юрыдычнай асобы, спрабаванне для іх сістэму бугальтарскага ўліку, ужываць фіксаваны падатак, мінімізаваць патрабаванні да гадавой справаздачы.

Адным словам, ва ўсіх сфэрах і галінах варта як найхутчэй пакласці канец грубаму і іспасрэднаму ўмяшанню ўлады ў гаспадарча-прамысловую, вытворча-тэхналагічную, арганізацыйную дзейнасць прадпрыемстваў. Мэнэджэры ўлады, выканаўчыя дзяржструктуры мусяць засяродзіцца на стварэнні спрыяльных умоваў для ўсталявання справядливай канкурэнцыі.

Натуральна, такая мадэль кіравання нашмат складаней, патрабуе большага прафэсіяналізму, надзвычай высокай кібернетычнай падрыхтаванасці. Але ж, з другога боку, менавіта яна прыносіць у шмат разоў большы эканамічны эфект, найбольшую выгаду краіне, грамадству, асабе. Альтэрнатыва тут зусім відавочная: альбо максымальнае інтэлектуальнае і фізычнае напружанне, высокаінтэнсіўныя тэхналогіі кіравання, якія даюць паскоранае развіццё і прагрэс, альбо састарэлыя мэтадыкі, за якімі - адставанне і заняпад.

Іван Саверчанка,
Каардынатар Грамадзкага
(Ценевага) Ураду БНФ

• Гадзіна смутку і салідарнасці

Цынічнае рашэнне “незапежнага” суда

30 лістапада суд Цэнтральнага раёну Гомеля прызнаў сябра Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне» Галіну Арцёменку вінаватай у непадпарадкаванні супрацоўніку міліцыі й падверг яе адміністрацыйнаму пакаранню ў выглядзе штрафу ў памеры 5 мінімальнага заробкаў.

Праатакол на Г. Арцёменку быў складзены 7 лістапада, калі яна разам з мужам – вядомым у гораде праваабаронцам Яўгенам Мурашкам – збіралася ўзяць удзел у афіцыйна дазволенам шэсці. Апанутыя ў цывільнае супрацоўнікі АМОНу спачатку затрымалі самога Я. Мурашку, а праз некаторы час у прысутнасці начальніка ўпраўлення аховы парадку й прафілактыкі ў С палкоўніка Аляксандра Гаркова спрабавалі забраць у Г. Арцёменкі згорнуты плякат, дзе, як яны лічылі, знаходзілася бутэлка з запальнай сумессю.

Гэты інцыдэнт бачылі прадстаўнікі гомельскай рэгіянальнай арганізацыі Свабоднага прафсаюзу Беларускага, а таксама журналісты, якія выступілі на судзе ў якасці сведкаў. Па іхніх словах, перапанутыя супрацоўнікі міліцыі не прадставіліся, хаця гэта ад іх патрабуецца ў абавязковым парадку, а таксама ўжылі фізычную сілу, прымушаючы жанчыну разгарнуць плякат, што потым магло б клясыфікацыя як несанкцыянаваны пікет.

Па словах чацьвярых супрацоўнікаў АМОНу, якія выступалі сведкамі, высьветлілася, што ў той дзень яны заступілі на ахову грамадзкага парадку на час шэсця пасля сутачнага дзяжурства, што забаронена. Яны таксама патлумачылі, што ім загадалі выйсці на патруляванне ў цывільным адзенні. Чый гэта быў загад і ці аформлены ён быў у пісьмовай форме, міліцыянты ня здолелі патлумачыць.

Палкоўнік Гаркоў, па чым указаны на Г. Арцёменку быў складзены адміністрацыйны праатакол, паказаў у судзе, што дзеянні міліцыі ў дачыненні да гомельскіх апазыцыянераў насілі прэвентыўны характар з мэтай не дапусціць зь іх боку правакацыяў. Адначасова А. Гаркоў паведаміў, што пасля затрымання Г. Арцёменкі ён не пацікавіўся ў супрацоўнікаў, ці знайшлі ў яе згорнутым плякаце бутэлку з запальнай сумессю. Выступаючы ў дыскусіях, палкоўнік адзначыў: тое, што здарылася, паслужыць урокам, заўважыўшы пры гэтым, што ў Гомелі міліцыя й апазыцыя былі й застаюцца антаганістамі.

Судзьдзя Марына Дамненка палічыла за неабходнае падвергнуць Галіну Арцёменку штрафу, хаця ёй было вядома, што на ўтрыманні ў жанчыны знаходзіцца двое прыёмных дзяцей, а сама яна ўжо больш за паўгода пазбаўлена магчымасці мець пастаянны заробак. Г. Арцёменка назвала вынесенае рашэнне «цынічным».

Кроніка Крыж слуцкім паўстанцам

У пасёлку Чырвоная Слабада Салігорскага раёну ўстаноўлены памятны крыж у гонар слуцкіх паўстанцаў.

У 79-я ўгодкі пачатку Слуцкага збройнага паўстання за незалежнасць Беларусі ў пасёлку Чырвоная Слабада (былая вёска Вызна) Салігорскага раёну Менскай вобласці ўстаноўлены памятны крыж. Месца ягонаў устаноўкі абрана не выпадкова. Тут месціўся штаб Слуцкай брыгады, якая 27 лістапада 1920 году распачала ўзброенае паўстанне супраць бальшавіцкай акупацыі.

Акцыю памяці пра тую падзею правяла незарэгістраваная спартыўна-патрыятычная арганізацыя «Край», прадстаўнікі якой (каля 60 чалавек) прыбылі на Салігоршчыну з розных гарадоў Беларусі.

У 16.30 калёна маладых людзей, апранутых у камуфляжную форму й бэрэты, шыхтовым крокам пад бел-чырвона-белымі сцягамі, скандуючы «Жыве Беларусь!», прайшла праз увесь пасёлак да месца ўстаноўкі крыжа. Жыхарам раздаваліся ўлёткі са звесткамі пра гісторыю Слуцкага паўстання і з ацэнкай сучаснага становішча ў краіне. У іх, у прыватнасці, гаварылася: «Сёння Беларусі пагражае фізичны і духоўны Чарнобыль. Веды аб нашай гераічнай мінуўшчыне дапамогуць выжыць і перамагчы... Толькі стаўшы незалежнай, Беларусь можа заняць сваё годнае месца сярод іншых народаў».

Пад час устаноўкі крыжа святар Беларускай народнай праваслаўнай царквы правёў службу ў памяць пра загінулых за Айчыну, асвятціў крыж. Да яго быў ускладзены вянок з надпісам «Тым, хто пайшлі паміраць, каб жыла Бацькаўшчына».

Абвестка

12 снежня ў Менску ў штаб-кватэры БНФ «Адраджэньне» (вул. Варважэні, 8) пройдзе

Цэнтральная Рада Маладога Фронту.

Пачатак рэгістрацыі – 10.00.

Рэгіянальным суполкам БНФ «Адраджэньне» з раёнаў, дзе адсутнічаюць структуры Маладога Фронту, просьба накіраваць прадстаўнікоў моладзі.

Управа Маладога Фронту

Хто ёсць хто ў Фронце

Вінцук Вячорка

Старшыня Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне» і Партыі БНФ

Нарадзіўся ў 1961 г. ў Берасьці, закончыў філфак БДУ і аспірантуру Інстытуту мовазнаўства Акадэміі навук. Лінгвіст, спецыяліст у гісторыі мовы й артаграфіі. Працаваў у Менскім дзяржаўным пэдагагічным унівэрсытэце, у часопісе «Спадчына», намеснікам галоўнага рэдактара якога працуе цяпер. Сузаснавальнік Беларускага гуманітарнага ліцэю. Аўтар каля 80 публікацыяў з мовазнаўства, гісторыі, паліталёгіі.

У 1979 г. разам зь Сяргеєм Дубаўцом і Сержуком Сокалавым-Воюшам заснаваў «Беларускую майстроўню» - першую «нефармальную» маладзёвую арганізацыю. «Майстроўня» была легальным прыкрыцьцём падпольнае нацыянальна-вызвольнае групы, якая ладзіла акцыі, выдавала літаратуру, завязвала міжнародныя кантакты. Згуртаваньне «Талака» стала працягам «Майстроўні» й развілася ў 1987 годзе ў першую агульнанацыянальную структуру - «Канфэдэрацыю беларускіх суполак» - з больш як паўсотняй арганізацыяў па ўсёй Беларусі. У 1988 годзе «Канфэдэрацыя» стала арганізацыйнай асновай БНФ, а Вінцук Вячорка - адным з заснавальнікаў Фронту. Аўтар, суаўтар ці рэдактар большыні фронтаўскіх дакумэнтаў і некаторых законапраектаў Апазыцыі БНФ. З 1994 г. - намеснік старшыні БНФ «Адраджэньне» і партыі БНФ, на 6-м зьездзе БНФ «Адраджэньне» й на 4-м зьездзе Партыі БНФ 30-31 кастрычніка сёлета абраны на старшыню.

Старшыня рады грамадзкай арганізацыі «Цэнтар Супольнасьць», сябра Рады Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны. Жонка Ірына з адукацыі матэматык, гісторык навукі, вядзе дзіцячы «Рыцарскі клуб». У сям'і Вячоркаў трос дзяцей. Жывуць у Менску, у мікрараёне Зялёны Луг.

КОЖНАМУ БЕЛАРУСУ -- БЕЛАРУСКУЮ ГАЗЭТУ!

Будзе жыць мова – будзе жыць Беларусь!

Інфармацыя пра падпіску на I-II кв. 2000 г.
Падпіска праводзіцца да 15.01.1999г.

Індэкс	Назва перыядычнага выдання	Перыядычнасьць	Кошт на 3 месяцы	Кошт на 6 месяцаў
Газэты:				
63850	Звязда	5/т	675.000	1350.000
63875	Культура	1/т	750.000	1500.000
63856	Літаратура і мастацтва	1/т	750.000	1500.000
63125	Наша Ніва	1/т	768.000	1536.000
63865	Наша Слова	1/т	300.000	600.000
63124	Пагоня	1/т	1800.000	3600.000
Часопісы:				
74820	Беларусь	6/нг	810.000	1620.000
74830	Беларускі гістарычны часопіс	2/кв	280.000	-
74822	Бярозка (дзіцячы)	6/нг	450.000	900.000
74844	Вожык	6/нг	300.000	600.000
74845	Вясёлка (дзіцячы)	6/нг	240.000	240.000
75086	Лесавік (дзіцячы)	3/нг	330.000	495.000
74957	Малодосць	6/нг	720.000	-
74958	Мастацтва	6/нг	1500.000	3000.000
74985	Польмя	6/нг	750.000	1500.000
74823	Роднае слова	6/нг	250.000	750.000
74926	Родная прырода	3/нг	320.000	480.000
74988	Спадчына	3/нг	1300.000	1950.000

Навіны

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ ФРОНТАВАЯ ПАРТЫЯ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

№ 16, снежань 1999 г., наклаг 299 асобнікаў
Распаўсюджваецца бясплатна на правах
ўнутранай дакумэнтацыі.

У нумары скарыстаная выява Пагоні з тытульнага аркуша Статута Вялікага Княства Літоўскага 1588 г.

Адрас для паставаньня: 220006, Менск, а/с 27, тэп. 284-50-12

E-mail: bpf_news@politician.com

в.а. рэдактара Віктар Івашкевіч